

RAPORT Z REALIZACJI W LATACH 2016 - 2017

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

na lata 2014-2017 z perspektywą na lata
2018-2021 dla Gminy Ełk

1. WSTĘP.....	3
2. DANE POZYSKANE DO RAPORTU.....	3
3. INFORMACJE O GMINIE EŁK.....	4
3.1. Położenie	4
3.2. Działalność gospodarcza	5
4. STAN ŚRODOWISKA GMINY EŁK ORAZ REALIZACJA CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	7
4.1. Racjonalna gospodarka wodna	7
4.2. Ochrona przyrody i krajobrazu.....	11
4.3. Ochrona powietrza atmosferycznego	13
4.4. Ochrona przed hałasem	17
4.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	18
4.6. Ochrona powierzchni ziemi.....	19
4.7. Racjonalna gospodarka odpadami	21
4.8. Rozwój zielonej gospodarki.....	23
4.9. Rozwój turystyki ekologicznej	24
4.10. Edukacja ekologiczna	29
5. REALIZACJA DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH.....	36
6. ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITORINGU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	37
7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	39
SPIS TABEL	40
SPIS WYKRESÓW	40
SPIS RYSUNKÓW	40

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowanie jest raport z wykonania Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk za lata 2016 – 2017.

Zgodnie z art. 25 pkt 7 ppkt a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2017 poz. 1405 ze zm.), opracowany raport z wykonania programu ochrony środowiska Wójt ma obowiązek zamieścić w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przepisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska nie określają wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Ustawodawca nie zdyscyplinował również samorządów do przestrzegania określonych terminów, w których – od momentu przyjęcia uchwałą Programu Ochrony Środowiska – powinien być przedstawiony Raport z jego realizacji.

Zakres Raportu powinien odpowiadać treści przyjętego Programu. W Raporcie należy zatem przedstawić postępy w realizacji każdego z zadań zapisanych w Programie lub wyjaśnić powody zaniechania działań lub ewentualnych opóźnień. Porównanie uzyskanego obrazu ze stanem polityki ochrony środowiska opisanym w Programie Ochrony Środowiska powinno dać odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu udało się zrealizować przedsięwzięcia przyjęte w Programie. Dotyczy to wszystkich zadań zapisanych w Programie, te realizowane bezpośrednio przez samorząd gminny, jak i wszystkie inne podmioty działające w zakresie ochrony środowiska na jego terenie.

2. DANE POZYSKANE DO RAPORTU

Dane podstawowe do wykonania Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ełk za lata 2016-2017 stanowią głównie:

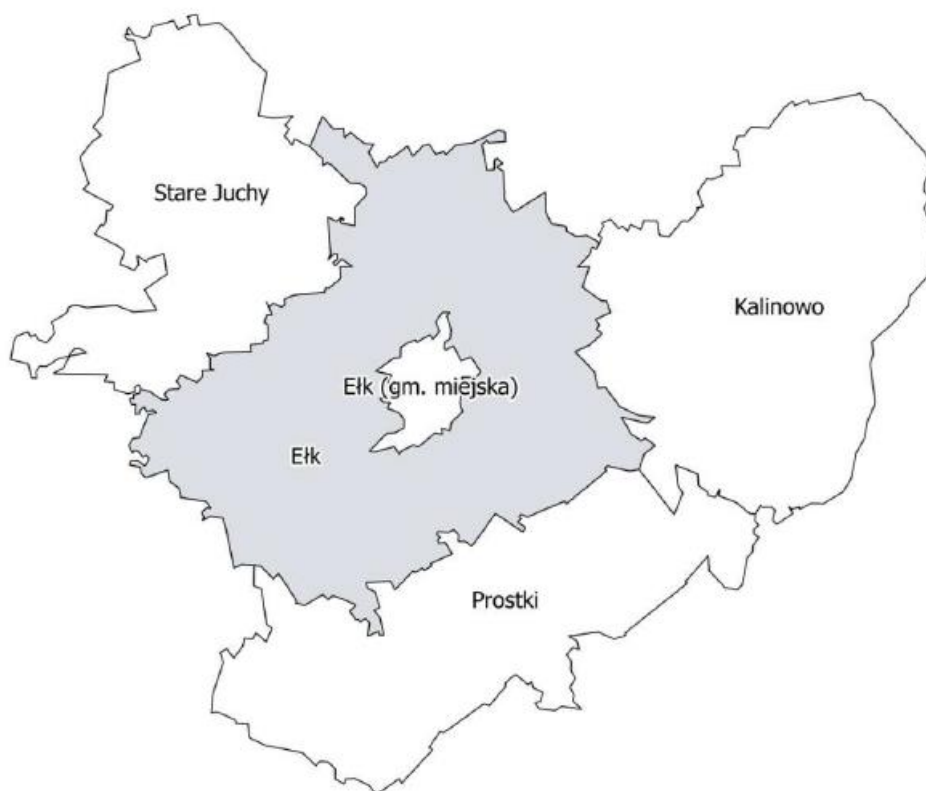
- sprawozdania opisowe z realizacji budżetu Gminy Ełk za lata 2016 i 2017,
- informacje statystyczne GUS,
- informacje pozyskane z Urzędu Gminy Ełk,
- informacje pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Ełku,
- raporty o stanie środowiska w województwie warmińsko - mazurskim wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- rejestr form ochrony przyrody publikowany przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Olsztynie,

- informacje z innych źródeł pozyskane we własnym zakresie.

3. INFORMACJE O GMINIE EŁK

3.1. Położenie

Gmina Ełk położona jest w północnej części Polski, w południowowschodniej części województwa warmińsko – mazurskiego. Administracyjnie gmina Ełk jest gminą wiejską zlokalizowaną w centralnej części powiatu ełckiego i jedną z 5 gmin tego powiatu. Miasto Ełk jest położone w centralnej części obszaru gminy Ełk. Analizowana gmina graniczy z następującymi gminami: Stare Juchy, Świętajno, Olecko, Kalinowo, Prostki, Biała Piska i Orzysz.

Rysunek 1. Położenie gminy wiejskiej Ełk na terenie powiatu ełckiego.

Źródło: Program ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk.

Ośrodkiem administracji samorządowej jest miasto Ełk. W skład Gminy Ełk wchodzi 79 wsi, w tym 57 sołectw. Największe wsie – Nowa Wieś Ełcka i Straduny – stanowią centrum życia społeczno – gospodarczego. Pozostałe większe wsie to: Woszczele, Mołdzie, Bajtkowo, Mostoły, Sędky, Chełchy. Wsie leżące w bliskim sąsiedztwie miasta Ełk: Siedliska, Konieczki, Chruściele, Barany, Mrozy Wielkie, Szeligi,

Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk
Buczki, Oracze. Na skraju gminy położone są Przytuły, Sajzy, Malinówka, Woszczele, Rożyńsk, Bajtkowo,
Gize, Sędki i Chelchy.

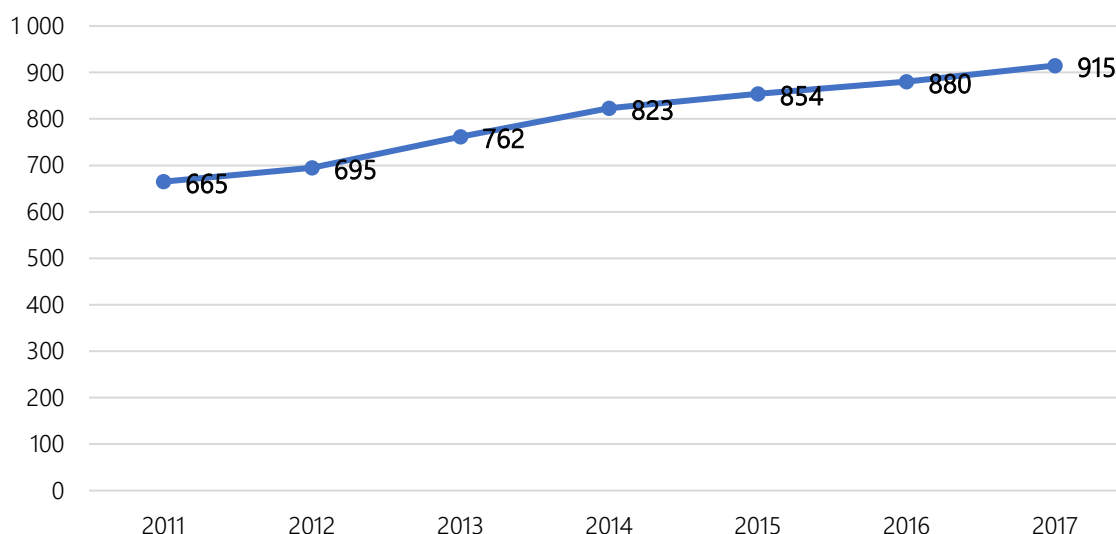
Rysunek 2. Mapa sołectw w Gminie Ełk.

Źródło: UG Ełk.

3.2. Działalność gospodarcza

Na terenie gminy Ełk liczba podmiotów gospodarczych z roku na rok wzrasta. Działalność gospodarcza na terenie gminy skupiona jest głównie wokół sektora prywatnego reprezentowanego w większości przez osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych

Wykres 1. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ełk w latach 2010 – 2017.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Stale rosnąca liczba podmiotów gospodarczych wpływa na dobrą pozycję Gminy Ełk wśród gmin powiatu ełckiego pod względem wysokości wskaźnika przedsiębiorczości oraz liczby prywatnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W zestawieniu liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców (68,4) oraz wskaźnika przedsiębiorczości (104,8) Gmina Ełk prezentuje się korzystnie na tle innych gmin wiejskich powiatu ełckiego.

W roku 2017 na terenie gminy Ełk zarejestrowanych było 915 podmiotów gospodarczych. Największy udział w całkowitym bilansie mają podmioty z sekcji F – 21,5% i G – 16,0 % wszystkich podmiotów gospodarczych.

Tabela 1. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności na terenie gminy Ełk.

Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	2017
OGÓŁEM	915
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45
B. Górnictwo i wydobywanie	6
C. Przetwórstwo przemysłowe	74
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4
E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8
F. Budownictwo	197
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	146

H. Transport i gospodarka magazynowa	52
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29
J. Informacja i komunikacja	9
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	17
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	41
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	48
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3
P. Edukacja	34
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	82
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
S. Pozostała działalność usługowa w tym sekcja i T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	81

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, BDL (dane na 31.12.2017 r.)

4. STAN ŚRODOWISKA GMINY EŁK ORAZ REALIZACJA CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA

4.1. Racjonalna gospodarka wodna

Jednym z głównych zadań służących poprawie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Ełk jest rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Korzystanie przez mieszkańców z sieci wodociągowej eliminuje spożywanie wody z płytkich studni gospodarskich, w których woda często nie spełnia norm sanitarnych. Budowa sieci kanalizacyjnej oraz wynikający z tego obowiązek przyłączenia się do sieci lub wykonanie przydomowej oczyszczalni ścieków (w przypadku braku sieci kan.) powoduje wyeliminowanie nieszczelnych szamb, które grożą zanieczyszczeniem bakteriologicznym i chemicznym środowiska.

Poprawa jakości wód jest działaniem wymagającym dłuższego okresu czasu, aby efekty mogły zostać zauważone.

Szczegółowe zadania w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk w odniesieniu do zapisów Programu ochrony środowiska przedstawia poniższa tabela.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

Tabela 2. Zadania w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
RACJONALNA GOSPODARKA WODNA		
Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania		
1	Zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej	
1.1	Budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody	Gmina Ełk posiada opracowaną dokumentację projektową na budowę stacji uzdatniania wody wraz z infrastrukturą w m. Nowa Wieś Ełcka, jednak, z uwagi na brak możliwości pozyskania środków pozabudżetowych, termin realizacji przedsięwzięcia został przesunięty na termin po roku 2018. Gmina Ełk przeprowadza systematyczne naprawy i konserwacje systemu poboru i rozprowadzania wody oraz regularnie zleca badania wody pitnej Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Ełku.
2	Racjonalne gospodarowanie zasobami wód	
2.1	Wprowadzanie systemów oszczędzających wodę w przedsiębiorstwach	Gmina Ełk prowadzi działania edukacyjne w zakresie oszczędności wody, które mogą przyczynić się do oszczędzania wody we wszystkich sektorach.
3	Zapobieganie eutrofizacji wód	
3.1	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Starostwo Powiatowe w Ełku corocznie udziela mieszkańcom dotacji z WFOŚiGW w Olsztynie na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (ilość przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Ełk – 110 szt., stan na 2016 r., liczba zbiorników bezodpływowych – 1 348, stan na 2016 r.).
3.2	Modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej	Wykaz inwestycji zrealizowanych w latach 2016 – 2017: • Rozbudowa sieci wodociągowej Straduny – Chojniak: rurociąg PE100 DN 110 – 1083,0 m., rurociąg PE100RC DN110 – 370 m, koszt 168 578,94 zł

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		• Przebudowa kolektora kanalizacji o dł. ok 170 m w miejscowości Chełchy.: wybudowanie kolektora kanalizacji pcv fi 250 o dł. 179 m, koszt 55 000 zł • Wybudowanie studni pomiarowej (wodomierzowej) usytuowanej na działce nr 330 w drodze gminnej na os. Bocianie Gniazdo w m. Chruściele: wybudowanie przyłącza wodociągowego PE DN 110 mm o dł. 17,5 mb, koszt 13 414,63 zł • Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z rozbudową sieci wodociągowej w miejscowości Mącze: rurociąg PE100RC DN 90 – 286,0 m koszt 22 019,93 zł • „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na trasie Woszczele-Chrzanowo - Siedliska (opracowanie dokumentacji projektowej + budowa kanalizacji w drodze gminnej nr 17709N w m. Siedliska“): Kanalizacja sanitarna grawitacyjna z rur PCV SN 8 o średnicy dn 200 mm długość 417 mb, koszt 215 733,46 zł • Modernizacja przepompowni ścieków przy ul. Elfów na osiedlu Bajkowym w miejscowości Siedliska: Przepompowni ścieków zbiornik polimerobetonowy dn 2000 mm H=4,6 m wyposażone w pompy MSV-80-112L, koszt 23 780,92 zł • „Budowa kanalizacji sanitarnej na trasie Ełk-Szeligi – Buczki I etap (Projekt Ochrona jezior Selment Wielki)„: sieć kanalizacji tłocznej z rur PE RC o długości 8 146,4 mb , sieć kanalizacji grawitacyjnej z rur PCV o długości 3668 mb, przepompownie ścieków – 4 kpl , tłocznie ścieków – 3 kpl, koszt 2 835 967,31 zł • Budowa przyłącza wodociągowego w celu zabezpieczenia przeciwpożarowego na ulicy Akacyjnej w Mrozach: Przyłącze wodociągowe z rur PE RC z hydrantem, koszt 13 444,22 zł • Rozbudowa sieci wodociągowej na kolonie w m. Zdunki: Przyłącze wodociągowe z rur PE RC SDR 17 dn 75 mm L=1714 mb, koszt 167 097,65 zł • Budowa sieci wodociągowej na trasie Ełk-Szeligi-Buczki I-etap (Projekt Ochrona jezior Selment Wielki), wraz z aktualizacją dokumentacji: sieć wodociągowa z rur PE RC o łącznej długości 9 344,28 mb, koszt 1 396 746,85 zł
3.3	Ograniczenie stosowania nawozów w rolnictwie poprzez realizację programów rolno-	Wpływ gminy Ełk na realizację inwestycji jest ograniczony. Inwestycja realizowana jest przez rolników z terenu gminy Ełk.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

	środowiskowych oraz rozwój rolnictwa ekologicznego	Udział gminy Ełk ogranicza się do prowadzenia działań edukacyjnych i informacyjnych.
3.4.	Ujawnianie i likwidowanie zrzutu ścieków bezpośrednio do wód	Gmina Ełk prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz w przeprowadza w tym zakresie kontrole przestrzegania przepisów. Ewidencja zbiorników bezodpływowych prowadzona jest co najmniej raz w roku. Działania kontrolne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej prowadzone są także przez WIOŚ w Giżycku oraz Starostwo Powiatowe w Ełku. Dotyczą one podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.
4	Kształtowanie rzek i zbiorników wodnych zapewniające stabilność systemów przyrodniczych	
4.1	Zagospodarowanie linii brzegowych rzek i jezior zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	Gmina Ełk ogranicza się do współpracy z innymi organami i jednostkami, celem zachowania w miarę możliwości naturalnych linii brzegowych rzek i jezior. Od 2018 r. postępowania m. in. w zakresie ustalania linii brzegu prowadzi PGW Wody Polskie.
4.2	Ograniczanie zabudowy nadbrzeży na terenach cennych przyrodniczo w celu zachowania stabilności ekosystemów	W opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ełk, ograniczenia zabudowy określone w: Uchwale Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego, Rozporządzeniu Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi oraz Rozporządzeniu Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi, które zawierają zapisy dotyczące m. in. zakazu lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych.

Źródło: Opracowanie własne.

4.2. Ochrona przyrody i krajobrazu

Wszelkie decyzje gminy Ełk oraz tworzone przez nią akty prawa miejscowego uwzględniają aspekty ochrony środowiska i krajobrazu, zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa (m. in. w ramach procedur planistycznych przeprowadzana jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko).

Szczegółowe zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk w odniesieniu do zapisów Programu ochrony środowiska przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU		
Ochrona różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej		
1	Pogłębienie i udostępnienie wiedzy o zasobach przyrodniczych	
1.1	Organizacja akcji informacyjnych, spotkań i podejmowanie współpracy na rzecz ochrony przyrody z lokalnie działającymi organizacjami oraz mieszkańcami	Wspólnoty społeczne, szczególnie pozarządowe organizacje ekologiczne, podejmują lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Aby mogły skutecznie wypełniać tę rolę, Gmina Ełk zapewnia im dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie oraz informuje o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska.
2	Ochrona struktury i zapewnienie stabilności siedlisk i ekosystemów	
2.1	Egzekwowanie przepisów z zakresu ochrony przyrody na terenach objętych ochroną prawną	Gmina Ełk stosuje oraz sprawuje kontrolę nad przepisami ochrony środowiska i ochrony przyrody.
2.2	Rewitalizacja zadrzewień śródpolnych	Z uwagi na ograniczenia finansowe Gminy Ełk, nie udało się przeprowadzić rewitalizacji zadrzewień śródpolnych.
3	Ochrona różnorodności ekologicznej i krajobrazowej	
3.1	Uwzględnienie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym i lokalizowaniu przedsięwzięć	Gmina Ełk czynnie uczestniczy w kształtowaniu ustanowionych na terenie gminy form ochrony przyrody, w tym obszarów NATURA 2000 oraz korytarzy ekologicznych, uwzględniając je przy

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		uchwalaniu aktów prawa miejscowego, planowaniu kierunków rozwoju gminy.
3.2	Rehabilitacja i rewitalizacja pozostałości parków dworskich	Z uwagi na ograniczenia finansowe Gminy Ełk, nie udało się przeprowadzić rewitalizacji wykazanych parków znajdujących się na nieruchomościach będących własnością gminy lub uczestniczyć w takich pracach na nieruchomościach prywatnych właścicieli.
4	Zapobieganie konfliktom ekologicznym	
4.1	Organizacja spotkań i konsultacji	Nadleśnictwo Ełk prowadzi m. in. konsultacje w zakresie planowanych zabiegów gospodarczych w lasach o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF) w celu zapewnienia możliwości udziału samorządów (obszarów nieobjętych gospodarowaniem) w kształtowaniu i gospodarowaniu środowiskiem leśnym. Dodatkowo Nadleśnictwo Ełk prowadzi szereg działań edukacyjnych.
5	Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów	
5.1.	Zwiększanie lesistości, zalesienia terenów wymagających rekultywacji	Zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości, Nadleśnictwo Ełk realizuje zadanie poprzez zalesianie gruntów rolnych. W roku 2016 powierzchnia lasów na terenie gminy Ełk wynosiła – 10 238,11 ha, natomiast w roku 2017 – 10 270,34. W związku z tym można zauważyć stały wzrost lesistości na terenie gminy Ełk.

Źródło: Opracowanie własne.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzania lasu, sporządzanych dla Nadleśnictw na okres 10 lat.

Zadania jakie realizuje Nadleśnictwo Ełk to, m. in.:

- hodowla lasu – zachowanie i wzbogacanie lasów istniejących (odnawianie) oraz tworzenie nowych (zalesianie);
- użytkowanie lasów – korzystanie z jego zasobów – pozyskiwanie drewna, zbiorów płodów leśnych, umożliwienie społeczeństwu korzystania z darów lasu w sposób zapewniający mu trwałość;
- ochrona lasu – polegająca na identyfikacji zagrożeń i stosowania skutecznych metod ochrony lasu;

- monitoring przyrodniczy w celu uniknięcia działań, które mogłyby zagrozić: gatunkom, chronionym, lasom o szczególnej wartości i powierzchniom referencyjnym (ostoje organizmów roślinnych i zwierzęcych związane z rozkładającym się drewnem);
- ochrona przyrody;
- edukacja ekologiczna – prowadzenie zajęć i warsztatów, tworzenie ścieżek edukacyjnych.

Ponadto, planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko realizowane na obszarze gminy Ełk poddawane są procedurze mającej na celu rozważenie środowiskowych skutków tego przedsięwzięcia. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach określają warunki realizacji przedsięwzięć w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich.

4.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Ełk od wielu lat prowadzi działania mające na celu organicznie niskiej emisji oraz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Gmina kładzie duży nacisk na poprawę infrastruktury drogowej, które może wpłynąć na ograniczenie emisji komunikacyjnej.

Wykaz zrealizowanych działań w latach 2016 – 2017 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Zadania w zakresie ochrony powietrza realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO		
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego		
1	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza	
1.1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej oraz kolejowej	Gmina Ełk w ostatnich latach kładzie szczególny nacisk na realizację inwestycji związanych z modernizacją infrastruktury drogowej: • Przebudowa drogi gminnej w przebiegu od drogi krajowej nr 65 do miejscowości Janisze: o długości 0,210 km jezdni z masy bitumicznej o szerokości 3,5 m i długości 210,00 mb z pobocznymi żwirowymi o szerokości 1,0 m, przepust rurowy PEHD śr. 600 mm – 18,0 mb, koszt 78 130,17 zł. • „Przebudowa drogi gminnej nr 177009N na drogę o nawierzchni asfaltowej w miejscowości Siedliska”: - nawierzchnia jezdni

		i zjazdów z asfaltobetonu o pow. 2060,2 m², nawierzchnie chodników z kostki betonowej gr. 6 cm kolor szary o pow. 334 m², zjazdy z kostki betonowej gr. 8 cm kolor czerwony o pow. 181,4 m², koszt 550 122,08 zł. • „Przebudowa odcinka drogi gminnej nr 177067N ul. Kajki na drogę o nawierzchni asfaltowej w m. Nowa Wieś Ełcka”: - droga o nawierzchni z asfaltobetonu dł.-455,75 szer.-3,5 mb pow. – 1664,8 m², koszt 530 103,93 zł• „Przebudowa drogi gminnej, ulicy Kościuszki w miejscowości Straduny”: droga o nawierzchni z betonu asfaltowego dł. 565,5 szer. 4,5 m pow. 1664,8 m², koszt 765 926,55 zł.• „Przebudowa drogi gminnej w kierunku cmentarza na drogę o nawierzchni asfaltowej w miejscowości Bajtkowo”: - jezdnia o nawierzchni z betonu asfaltowego dł. 285 szer. 5 m pow. 1425 m², chodnik i zjazdy z kostki betonowej o pow. 436,75 m², koszt 243 899,26 zł.• „Przebudowa ulicy Kopernika w Stradunach z parkingiem wraz z opracowaniem dokumentacji projektowej”: Droga o długości 189,3 m szerokości 5,0 mb pow. 946,5 m², Linia oświetleniowa–oświetlenie uliczne składające się z : kabli YAKXs 4x35 dł. 233 mb , słup salowy ocynkowany S-80 +fundament F150/200 – 7 szt. koszt 432 107 zł.• „Budowa chodnika w miejscowości Kałużyny”: chodnik o długości 336.4 m i szerokości 1,55 m pow. 521,42 m², koszt 97 908 zł.• „Przebudowa drogi gminnej na odcinku od drogi krajowej nr 16 do m. Talusy Osada – pierwszy etap”: droga o nawierzchni z betonu asfaltowego dł. 362 mb, koszt 313 574,83 zł.• Przebudowa drogi gminnej z kostki betonowej w miejscowości Chełchy: droga o nawierzchni z kostki brukowej 221,77 mb, koszt 170257,26 zł.• Przebudowa drogi gminnej z powierzchniowym utrwaleniem w miejscowości Bobry: droga o nawierzchni z emulsją i grysami kamiennymi na odcinku 625 m i szerokości 4 mb, koszt 161 250,62 zł.• Modernizacja mostu na ul. 3-go maja w miejscowości Straduny: nawierzchnia jezdnia pomostu, koszt 81 730 zł.• Budowa Chodnika w miejscowości Przykoppka: Chodnik z kostki betonowej dł 65 mb na podbudowie, koszt 19 369 zł.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Elk

		• Budowa chodnika z kostki brukowej na drodze gminnej działka nr 40 w m Borki: Chodnik z kostki betonowej o szerokości 1,35m – 67 m, koszt 12 635,45 zł. • Budowa drogi asfaltowej do drogi krajowej do wsi Talusy – Fundusz Sołecki: droga o nawierzchni asfaltowej, koszt 23 617,07 zł. • Budowa chodnika od drogi 667 do miejscowości Śniepie w sołectwie Bajtkowo- Fundusz Sołecki: Chodnik z kostki z koloru szarego gr. 6 cm, koszt 6292,74 zł. • Wykonanie utwardzenia nawierzchni części drogi gminnej poprzez powierzchniowe utrwalenie w miejscowości Chrzanowo: Droga o powierzchni 400 m² o nawierzchni asfaltowej, koszt 13 234,8 zł. • Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Bartosze – Fundusz Sołecki i Wydział Inwestycji: Droga o powierzchni 410 m² o nawierzchni asfaltowej, koszt 17 340,22 zł.
1.2	Modernizacje kotłowni, zastosowanie w ogrzewnictwie mediów ekologicznych	W roku 2017 zrealizowano projekt „Poprawa dostępu do infrastruktury socjalnej poprzez adaptację budynku na świetlicę wiejską i jej wyposażenia w miejscowości Ruska Wieś”: W ramach inwestycji powstał Zbiornik podziemny gazu wraz z instalacją, nr fabryczny 275780, zbiornik gazu propan-butan, pojemność 2700, koszt zbiornika gazu: 36 411,79 zł, koszt projektu: 636 411,79 zł. Z uwagi na ograniczenia finansowe Gminy Elk, nie udało się przeprowadzić modernizacji kotłowni w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej. W ramach działań, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zlokalizowanych w granicach gminy Elk stosowane są zapisy, które umożliwiają ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, tj. dotyczące stosowania niskoemisyjnych indywidualnych systemów grzewczych, dopuszczanie wyłącznie działalności niepowodującej przekroczenia standardów jakości środowiska w ramach planowych usług. Podejmowane są także działania polegające na propagowaniu i wspieraniu stosowania paliw ekologicznych (oleju opałowego, gazu, biomasy itp.). Mieszkańcy, wspólnoty mieszkaniowe oraz przedsiębiorcy mają możliwość skorzystania z pomocy finansowej z WFOŚiGW (za pośrednictwem Starostwa Powiatowego w Elku) do wymiany źródeł ciepła na nowe niskoemisyjne czy montaż instalacji OZE. Ponadto,

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		Gmina Ełk reaguje i przeciwdziała spalaniu odpadów zabronionych prawem w paleniskach domowych.
2	Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania OZE	
2.1	Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania OZE	Gmina Ełk opracowała projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przyjętego uchwałą Nr XLI/297/2017 Rady Gminy Ełk z dn. 24 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia "Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Ełk"
3	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	
3.1	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	W 2015 r. Gmina Ełk podjęła działania mające na celu opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, jednak prace nad niniejszym planem nie zostały ukończone. Gmina nie planuje opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Źródło: Opracowanie własne.

W roku 2017 został także zrealizowany projekt „Poprawa komunikacji zbiorowej na terenie Gminy Ełk” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa. W ramach projektu zaplanowano przebudowę drogi Barany – Nowa Wieś Ełcka oraz Ełk – Szeligi Buczki. Budowa ciągu pieszo-rowerowego, budowa zatoki autobusowej oraz chodnika w Baranach. W Ledze i Sędkach zbudowane zostaną zatoki autobusowe, a nowa nawierzchnia pojawi się na pętli w Chełcach i Sędkach. Ponadto wymienione zostaną wiaty przystankowe na trasie linii nr 3, 5 i 8 Miejskiego Zakładu Komunikacji w Ełku. Wartość inwestycji to 6 379 566,75 zł, a wsparcie unijne wyniesie 4 709 454,22 zł. Projekt jest realizowany w ramach strategii ZIT MOF Ełk. Związek ZIT MOF Ełk (w skład którego wchodzi Miasto Ełk i Gmina Ełk) wydał rekomendację dot. zgodności projektu ze Strategią Rozwoju Ośrodka Subregionalnego Ełk do roku 2025.

Gmina Ełk w 2017 roku złożyła również wniosek, który jest jeszcze w trakcie oceny i przyczynić się może do ograniczenia emisji komunikacyjnej:

„Budowa ścieżki rowerowej Chruściele - Barany” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach projektu powstanie 7 odcinków oznakowanej ścieżki rowerowej, która będzie przebiegać wzdłuż południowych brzegów jezior Szarek i Ełckiego, przecinać rzekę Ełk i ostatecznie przechodzić w ul. Baranki w znajdującej się w południowej części miasta Ełk. Wartość projektu to 3 092 653,93 zł.

4.4. Ochrona przed hałasem

Inwestycje realizowane w latach 2016 - 2017 przez Gminę Ełk, mające znaczenie dla poprawy jakości powietrza, przedstawione w rozdziale 3.3 *Ochrona powietrza atmosferycznego* dotyczące modernizacji i przebudowy dróg wpłyną także na ochronę przed hałasem.

Większość planowanych działań w ramach Programu Ochrony Środowiska wykracza poza kompetencje samorządu gminnego. Wykonanie postulatów związanych z ochroną przed hałasem na poziomie gminnym, może zostać zrealizowane poprzez odpowiednie kształtowanie polityki przestrzennej realizowanej na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Ełk, oraz podejmowanych na jego podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Podjęte działania w zakresie ochrony przed hałasem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zadania w zakresie ochrony przed hałasem realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
OCHRONA PRZED HAŁASEM		
Zmniejszenie zagrożenia hałasem		
1	Minimalizacja narażenia mieszkańców na hałas	
1.1	Powstawanie pasów zieleni izolacyjnej i budowa ekranów akustycznych	Zadania w zakresie ograniczenia uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego normami, budowy ekranów dźwiękochłonnych, stosowania od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacji ochronnych pasów zieleni realizowane są przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie, Zarząd Dróg Powiatowych w Ełku oraz PKP. Gmina Ełk, przy wydawaniu zezwoleń na wycięcie drzew przy drogach, w decyzjach zobowiązuje zarządy tych dróg do nowych nasadzeń.
1.2	Ustanawianie strefy ciszy na jeziorach	W celu zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, zgodnie z Uchwałą Rady Powiatu Ełckiego Nr IX.74.2015 z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie ograniczenia lub zakazu używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi na wybranych akwenach Powiatu Ełckiego, na terenie gminy Ełk objęto zakazem łącznie 33 jeziora. Akweny nieobjęte strefą ciszy to: zatoka na jeziorze Selment Wielki w miejscowościach: Mrozy Wielkie, Szeligi-

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		Buczki (od zwężenia jeziora w rejonie wsi Szeligi- Buczki – Mrozy Wielkie do zwężenia między miejscowościami Sordachy – Laski Wielkie) oraz jezioro Druglin Duży.
2	Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem	
2.1	Wyznaczenie stref wolnych od transportu	W praktyce planistycznej, Gmina Ełk wypracowała szereg zapisów pozwalających respektować potrzebę ochrony przed hałasem i ograniczania emisji hałasu do środowiska, w szczególności określających rozwiązania niezbędne do zapobiegania i ograniczania występowania uciążliwości, a także ustalających warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony przed hałasem.

Źródło: Opracowanie własne.

Naruszenia dopuszczalnych norm przez podmioty działające na terenie gminy Ełk kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie Delegatura w Giżycku, a w przypadku naruszeń Starosta Ełcki ma prawo nałożyć na dany podmiot decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu. W roku 2016 i 2017 na terenie gminy Ełk nie odnotowano naruszeń norm przez zakłady przemysłowe działające na terenie gminy Ełk.

4.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Ochrona środowiska przed przekroczeniem dopuszczalnego promieniowania pola elektromagnetycznego polega przede wszystkim na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych norm promieniowania pola elektromagnetycznego oraz systematycznym monitoringu stanu urządzeń emitujących tego typu pole.

Podjęte działania w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Zadania w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI		
Utrzymanie poziomów promieniowanie elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnej wartości		
1	Rozwój i modernizacja systemu energetycznego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	

1.1	Lokalizacja linii przesyłowych elektroenergetyki o wysokich napięciach jak najdalej od terenów istniejącego i przewidywanego osadnictwa mieszkalnego i usługowego	W polityce przestrzennej Gmina Ełk dąży do lokalizacji linii przesyłowych elektroenergetyki o wysokich napięciach (110-400 kV) jak najdalej od terenów istniejącego i przewidywanego zainwestowania mieszkalnego i usługowego. W celu zmniejszenia do minimum oddziaływania pola elektromagnetycznego na ludzi i środowisko przyrodnicze oraz zminimalizowania ochrony przed polem elektromagnetycznym, Gmina Ełk zapobiega zagrożeniom poprzez wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich pasów technologicznych dla linii napowietrznych 400 kV, 220 kV i 110 kV, w których obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

Źródło: Opracowanie własne.

Organy powołane w celu eliminacji lub minimalizacji emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska działające na terenie gminy Ełk to: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie Delegatura w Giżycku, Urząd Wojewódzki oraz Urząd Marszałkowski w Olsztynie. Na terenie gminy Ełk na podstawie prowadzonych badań brak jest zagrożenia nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym.

4.6. Ochrona powierzchni ziemi

Kluczowym działaniem w zakresie ochrony zasobów kopalin jest ich racjonalne pozyskiwanie, zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego oraz wydanymi koncesjami. Zagrożenia dla środowiska powodowane wydobywaniem, prowadzonym na podstawie koncesji, podlegają stałemu nadzorowi górnictwu. Na terenie gminy Ełk bieżący nadzór nad taką działalnością, obejmujący m.in. problematykę wpływu na środowisko, sprawuje Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie.

Działania związane z ochroną powierzchni ziemi i gleb to nie tylko prawidłowo prowadzone planowanie przestrzenne. Są to również działania związane z edukacją rolników dotyczącą ochrony gleb i prawidłowego stosowania nawozów. Zadania organizacyjne w tym zakresie realizowane są w Gminie Ełk na bieżąco. Rozpowszechnianiem i wdrażaniem informacji wśród rolników zajmuje się głównie Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

Podjęte działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI		
Utrzymanie poziomów promieniowanie elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnej wartości		
1	Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	
1.1	Eksploatacja kopalin na podstawie koncesji i zezwoleń	Eksploatacja kopalin z terenu gminy Ełk odbywa się na mocy wydanych koncesji, w granicach obszarów górniczych, ustanowionych decyzjami koncesyjnymi przez Starostę Ełckiego, Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego lub Ministra Środowiska. Rok 2016 • Marszałek Województwa Warm.-Maz. wydał: 1 decyzję koncesyjną w 2016 r. dotyczącą złoża Płociczno III • Marszałek Województwa Warm.-Maz. wydał: 1 decyzję wygaszającą koncesję dla złoża Bienie-Chrzanowo Rok 2017 • Marszałek Województwa Warm.-Maz. wydał: 1 decyzję zmieniającą koncesję dla złoża Płociczno I • Starosta Ełcki wydał: 1 decyzję wygaszającą koncesję dla złoża Woszczele II
1.2	Prace ziemne na obszarze stanowisk poprzedzone badaniami archeologicznymi	Działania w zakresie odkrycia, rozpoznania, udokumentowania i zabezpieczenia zabytku archeologicznego wymagają uprzedniego uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. W okresie sprawozdawczym nie zawiadomiono władz Gminy Ełk o dokonanym odkryciu.
2	Ograniczenie presji spowodowanej pracami geologicznymi i eksploatacją złóż	
2.1	Transport urobku z terenów eksploatacyjnych wyłącznie poprzez drogi powiatowe i gminne pod warunkiem ich przebudowy do obowiązującej normatywnej nośności konstrukcji jezdni	Transport urobku z terenów eksploatacyjnych po drogach publicznych wymaga uzyskania zgody ich zarządców.
3	Rekultywacja terenów zdegradowanych	

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

3.1	Zagospodarowanie terenów powyrobowiskowych poprzez: zalesienia, prowadzenie gospodarki rybackiej lub cele rekreacyjne	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych jest obowiązkiem przedsiębiorcy wydobywającego kopalinę i przeprowadzana jest zgodnie z wyznaczonym kierunkiem przez Starostę Ełckiego pod nadzorem Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie. W okresie sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji rekultywacyjnych.
4	Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym	
4.1	Planowanie działań inwestycyjnych oparte na zasadzie zrównoważonego rozwoju	Wszelkie decyzje organów gminy Ełk w zakresie procesów planowania przestrzennego opierają się na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Głównym celem rozwojowym gminy Ełk, zgodnie z postanowieniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk, jest ekorozwój rozumiany jako wszechstronny, zrównoważony i trwały rozwój społeczno-gospodarczy, zapewniający zaspokajanie bieżących potrzeb mieszkańców oraz tworzenie warunków umożliwiających wzrost cywilizacyjny ich życia i życia następnych pokoleń.

Źródło: Opracowanie własne.

4.7. Racjonalna gospodarka odpadami

Na terenie gminy Ełk prowadzona jest racjonalna gospodarka odpadami. Corocznie zauważalny jest wzrost świadomości mieszkańców gminy Ełk w zakresie gospodarki odpadami.

Wykaz zrealizowanych inwestycji w zakresie gospodarki odpadami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Zadania w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI		
Rozwój systemu gospodarowania odpadami prowadzący do zmniejszenia ilości odpadów		
1	Podjęcie działań związanych z usunięciem z terenu gminy wyrobów zawierających azbest	
1.1	Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla	Zgromadzenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” w Ełku podjęło w dniu 26 czerwca 2014 r. Uchwałę w sprawie realizacji wspólnego przedsięwzięcia pn.: „Demontażu,

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

	Związku Międzygminnego Gospodarka Komunalna	transportu i unieszkodliwienia azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”, do realizacji którego przystąpiło 8 gmin (Gmina Miasto Ełk, Gmina Ełk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy, Gmina Dubeninki, Gmina Gołdap, Gmina biała Piska). W 2016 r. z terenu gminy Ełk zostało usunięte 93,282 Mg azbestu i wyrobów zawierających azbest, w 2017 r. – 86,818 Mg. Szczegółowe informacje na temat kosztów z tytułu usunięcia azbestu przedstawiono w kolejnej tabeli.
2	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności odzysku energii z odpadów	
2.1	Działania informacyjne mające na celu zwiększenie świadomości mieszkańców	Na terenie gmin należących do Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna", prowadzone są liczne akcje informacyjne mające na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie ekologii, ochrony środowiska i gospodarki odpadami, jak i wzrost zaangażowania po stronie mieszkańców w proces selektywnej zbiórki odpadów. Corocznie organizowane są akcje społeczne, takie jak: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi i Dzień Wiosny angażujące mieszkańców do działań proekologicznych. Angażowanie społeczeństwa w akcje „Sprzątania Świata” odbywa się również za pośrednictwem Nadleśnictwa Ełk oraz Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku. Corocznie w akcji uczestniczy ok. 1500 osób z powiatu ełckiego.
3	Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	
3.1	Likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Ełk na bieżąco realizuje zadanie w zakresie oczyszczania terenów gminnych z odpadów komunalnych. W 2016 r. Gmina Ełk zidentyfikowała i usunęła 10 dzikich wysypisk (zebrano 25,0 Mg odpadów) – koszt: 17.590,00 zł, w 2017 r. – 11 dzikich wysypisk (zebrano 21,06 Mg odpadów) – koszt: 22.437,69 zł.

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Ełk corocznie prowadzi działania w zakresie usuwania azbestu z terenu gminy. Wykaz usuniętych wyrobów azbestowych z terenu gminy w analizowanych latach, przedstawiono w poniższej tabeli.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

Tabela 9. Informacje dotyczące usuniętego azbestu z terenu gminy Ełk w analizowanych latach.

Rok	m ²	Mg	WFOŚiGW	Koszty kwalifikowane	Koszty administracyjne
2016	6 577,00	93,282	32 456,57	5 727,63	2 222,36
2017	6 080,00	86,818	18 291,65	18 291,65	1 347,72

Źródło: Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Ełku.

4.8. Rozwój zielonej gospodarki

Działania na rzecz rozwoju zielonej gospodarki, w większości wykraczają poza kompetencje samorządu gminnego. Mogą one jedynie stwarzać warunki determinujące pewne zjawiska na podstawie gminnych opracowań planistycznych.

Działania w tym zakresie, określone do realizacji w Programie ochrony środowiska dla gminy Ełk, a zrealizowane w okresie sprawozdawczym, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zadania w zakresie rozwoju zielonej gospodarki realizowane w latach 2014 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
ROZWÓJ ZIELONEJ GOSPODARKI		
Wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska		
1	Zwiększenie wykorzystania OZE	
1.1	Promocja i wsparcie w uzyskaniu dofinansowania na nowoczesne technologie wykorzystujące OZE prywatnych przedsiębiorców i mieszkańców	Gmina Ełk wspiera przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem działań proekologicznych, w tym zasad czystszej produkcji, przetwórstwa produktów ekologicznych, agroturystyki i innych. Gmina Ełk nie ma bezpośredniego wpływu na działania podejmowane przez przedsiębiorców, podejmuje natomiast działania, podnosząc każdorazowo aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym. W celu podniesienia świadomości ekologicznej społeczeństwa, Gmina Ełk angażuje mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na środowisko.
2	Rozwój rolnictwa ekologicznego	

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

2.1	Propagowanie certyfikowanego rolnictwa ekologicznego	Szkolenia w zakresie rolnictwa ekologicznego, przeprowadzane są głównie przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie, Warmińsko – Mazurską Izbę Rolniczą oraz ARiMR w Ełku. Propagowanie certyfikowanego rolnictwa ekologicznego polega także na systematycznym informowaniu i doradzaniu rolnikom, w oparciu o zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych (m. in. szkolenie „Dobre praktyki rolnicze na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego, tzw. OSN”). Powstające gospodarstwa agroturystyczne promują rolnictwo ekologiczne, walory turystyczne regionu oraz zdrowy wypoczynek.
3	Realizacja programów rolno-środowiskowych	
3.1	Promowanie programów rolno-środowiskowych wśród rolników	Ekorolnik ma możliwość m. in. skorzystania z dopłat wypłacanych za pośrednictwem ARiMR w Ełku. Aby z nich skorzystać, rolnik oprócz uzyskania certyfikatu, musi wystąpić z wnioskiem o przystąpienie do programu rolnośrodowiskowego i realizować pakiet rolnictwo ekologiczne, który jest częścią tego programu.

Źródło: Opracowanie własne.

4.9. Rozwój turystyki ekologicznej

Gmina Ełk realizuje szereg inwestycji służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców (m. in. budowa placów zabaw, boisk sportowych i innych obiektów sportowo – rekreacyjnych). Działania te mają na celu poprawę stanu zdrowia i kondycji mieszkańców, a także promocję zdrowego stylu życia.

Cześć inwestycji planowanych do realizacji jest na etapie projektowania lub oczekiwania na rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie.

Podjęte działania w zakresie rozwoju turystyki ekologicznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Zadania w zakresie rozwoju turystyki ekologicznej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
ROZWÓJ TURYSTYKI EKOLOGICZNEJ		
Zmniejszenie presji turystyki na środowisko		
1	Rozwój agroturystyki	
1.1	Popularyzacja turystyki wiejskiej	Gmina Ełk prowadzi działania promocyjne dotyczące oferty turystycznej, w tym kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, m. in.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		dożynki 2016 – Straduny, dożynki 2017 – Nowa Wieś Ełcka (konkursy z nagrodami, występy artystyczne, pokazy, zabawy dla dzieci). Mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w organizowanych w okresie wiosenno-letnim jednodniowych wypadów turystycznych kolejką wąskotorową połączonych z wędrowką pieszą lub rowerową w okolice jeziora Selment Wielki, w stronę jezior rajgrodzkich. Przebieg trasy przez miejscowości: Mrozy, Regielnica, Kałużyny, Laski Małe i Sypitki. Powstające gospodarstwa agroturystyczne promują rolnictwo ekologiczne, walory turystyczne regionu oraz zdrowy wypoczynek. Koordinacja rozwoju turystyki wiejskiej i promocja Gminy Ełk (konferencje, targi, konkursy).
2	Rozwój infrastruktury turystycznej	
2.1	Powstanie infrastruktury turystycznej umożliwiającej organizację ruchu turystycznego	Na terenie gminy Ełk istnieje łącznie 36 gospodarstw agroturystycznych. Infrastruktura turystyczna (sportowa) na terenie gminy Ełk ogranicza się głównie do Orlików lub boisk i sal gimnastycznych przyszkolnych oraz placów zabaw. Wykaz zrealizowanych inwestycji przedstawiono za niniejszą tabelą.
3	Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody	
3.1	Powstawanie ścieżek edukacyjnych o charakterze przyrodniczo- dydaktycznym	W okresie sprawozdawczym nie powstały nowe ścieżki przyrodniczo-edukacyjne.
3.2	Rozwój sieci szlaków turystycznych	W okresie sprawozdawczym nie powstały nowe szlaki turystyczne.

Wykaz zrealizowanych działań z zakresu turystyki ekologicznej przedstawiono poniżej.

Rok 2016

1. Wybudowanie drewnianej altany na działce nr 32 w sołectwie oraz wyposażenie altany:
 - Altana drewniana o podstawie 3x6 m z dachem czterospadowym pokrytym gontem bitumicznym , karpiówką

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

- Stół drewniany 80x200 cm – 2 szt.
 - Ława drewniana 40x200 cm – 4 szt.
 - Msc. Rękusy dz 32
 - Fundusz Sołecki
 - Kwota 7940 zł.
2. Utworzenie placu zabaw dla dzieci w Nowej Wsi Ełkiej:
- Zestaw zabawowy (zjeżdżalnia, drabinka, podesty, ścianka wspinaczkowa, trapy, pomosty, przejścia rurowe, łańcuchy) – 1 kpl
 - Zakup w ramach Projektu – „Przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz ochrony dzieci i młodzieży na terenie Gminy Ełk
 - Kwota 36 362,5 zł.
3. Zakup wraz z montażem zestawu sprawnościowego na plac zabaw w Sołectwie Oracze-Wityny
- Kinarium w kształcie klepsydry – 1 szt. , bujak helikopter – 1 szt.
 - Msc. Oracze
 - Fundusz Sołecki
 - Kwota 5 295,15
4. Zakup i montaż urządzeń wyposażenia placu zabaw w sołectwie Pistki
- Tablica do rysowania – 1 szt , bujak konik – 1 szt , zjazd linowy – 1 szt
 - Msc. Pistki
 - Fundusz Sołecki
 - Kwota 6 242,25 zł.
5. Zakup z montażem zjazdu linowego /standard/ na plac zabaw przy ul. Kościuszki w m, Straduny
- Zjazd linowy 159 s+
 - Msc. Straduny
 - Kwota 4 649,40
 - Fundusz Sołecki
6. Zagospodarowanie placu gminnego pod teren rekreacyjny w m. Krokocie
- Bramki do gry w piłkę nożną – 2 szt , kosz do koszykówki – 1 szt
 - Msc. Krokocie
 - Kwota 9 807,50 pln
 - Fundusz Sołecki
7. Zakup karuzeli krzyżowej na plac zabaw w sołectwie Przykópka
- Karuzela krzyżowa z czterema siedziskami
 - Msc. Przykópka
 - Kwota 3 185,70 pln

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

- Fundusz Sołecki

Rok 2017

1. Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa – Projekt „Zdrowe sąsiedztwo – Integracja poprzez aktywność fizyczną szansa na zdrowe życie”
 - Koszt zadania 405 023,76 pln
 - Msc. wykonania siłowni (Ruska Wieś , Kałęczyny, Chełchy, Siedliska, Piaski, Woszczele, Barany , Straduny, Szeligi, Sędki, Regiel, Mrozy Wielkie, Nowa Wieś Ełcka)
 - Ilość siłowni – 13 szt
2. Infrastruktura socjalna – Projekt Poprawa dostępu do infrastruktury socjalnej poprzez adaptację budynku na świetlicę wiejską i jej wyposażenie w msc. Ruska Wieś
 - Koszt zadania 636 411,79
 - Msc. Ruska Wieś
3. Wykonanie biska do piłki plażowej w msc. Chełchy
 - Koszt 6000 pln
 - Msc. Chełchy
 - Fundusz Sołecki
4. Budowa boiska do koszykówki w sołectwie Oracze-Wityny
 - Koszt 19 188 pln
 - Msc. Wityny
 - Fundusz Sołecki

W 2017 roku podpisane zostały umowy na realizację projektów w 2018 roku:

- „Budowa infrastruktury sportowej w Woszczelach” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Planowana inwestycja jest przebudową istniejącego boiska szkolnego i stworzeniem obiektu lekkoatletycznego, pozwalającego dzieciom i młodzieży rozwijać pasję sportową. Wartość projektu 1412327,66 zł, dofinansowanie 828077,84 zł.
- „Inwestycja w infrastrukturę sportową - Orlik lekkoatletyczny w Woszczelach i Stradunach” w ramach Pilotażowego programu modernizacji infrastruktury sportowej - Mały Klub edycja 2017 ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki. Projekt obejmuje przebudowę boisk szkolnych i stworzenie obiektów sportowych w Stradunach i Woszczelach. Inwestycja zakłada budowę w obu tych miejscowościach obiektu lekkoatletycznego składającego się z bieżni okólnej i prostej, boiska trawiastego, skoczni do skoku w dal, trójskoku i skoku wzwyż oraz rzutni do pchnięcia kulą. Ogólny

Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

koszt realizowanych zadań inwestycyjnych to ponad 2 mln 750 tys. zł, zaś planowane dofinansowanie z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej to 1 mln 375 tys. zł.

- Modernizacja budynku gminnego wraz z zagospodarowaniem terenu w celu utworzenia Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego w Mrozach Wielkich" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Projekt zakłada modernizację budynku gminnego w miejscowości Mrozy Wielkie poprzez wykonanie prac remontowych wewnątrz i na zewnątrz budynku wraz z ogrodzeniem i zagospodarowaniem terenu oraz wyposażenie lokalu. Wartość inwestycji to 168 694,03 zł, dofinansowanie 107 340,00 zł.
- „Remont świetlicy gminnej w miejscowości Regiel" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Celem operacji jest udostępnienie infrastruktury lokalnej jaką jest budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Regiel poprzez wykonanie prac remontowych i jej wyposażenie, dzięki czemu budynek ten będzie służył mieszkańcom jako miejsce spotkań, rozwijania pasji i zainteresowań, przekazywania tradycji między starszym a młodszym pokoleniem, zapewnieniu turystom możliwości integracji z lokalną społecznością. Wartość projektu to 50 165,59 zł, dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich 31 920,00 zł.
- „Świetlica wiejska w Regielnicy" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przedmiotem projektu będzie zaadoptowanie budynku gospodarczego na świetlicę wiejską w Regielnicy. Dodatkowo w ramach projektu zaplanowane jest wyposażenie wewnętrzne świetlicy: pracownia audio-wizualna i graficzna, kącik dla małych dzieci, aneks kuchenny, łazienki. Wartość inwestycji to 773 023,81 zł, dofinansowanie 576 017,73 zł.

Wnioski o dofinansowanie ze środków zewnętrznych, w tym z funduszy europejskich i środków krajowych przed rokiem 2017.

- Budowa boiska wielofunkcyjnego „Orlik" przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi Ełkiej 1 026 300 zł 933 000 zł - Rządowy program MOJE BOISKO - ORLIK 2012
- Remont i modernizacja Centrum Kultury Gminy Ełk zs. w Stradunach 379 025 zł dofinansowanie 231 000 zł - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
- Budowa świetlicy we wsi Barany 400 320 zł 244 000 zł - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion – mieszkańców Gminy Ełk 2 507 575 zł dofinansowanie 1 822 879 zł - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka.
- Cyfrowa Gmina Ełk 2 388 147 zł 2 388 147 zł - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
- Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Woszczele 465 235 zł dofinansowanie 302 027 zł - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

- Rozbudowa i przebudowa budynku ubojni oraz zmiana sposobu użytkowania na świetlicę gminną w miejscowości Lega 465 235 zł dofinansowanie 302 027 zł - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

4.10. Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2018 poz. 799 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Szczegółowe działania w zakresie edukacji ekologicznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zadania w zakresie edukacji ekologicznej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.

Lp.	Cele i kierunki działań	Zadania wykonane w latach 2016 – 2017
EDUKACJA EKOLOGICZNA		
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców		
1	Promocja zdrowego stylu życia	
1.1	Organizacja konkursów i targów ekologicznych	Na obszarze gminy Ełk edukacją ekologiczną objęte zostały przede wszystkim dzieci z przedszkoli i uczniowie szkół na każdym poziomie kształcenia, a także dorośli mieszkańcy. Edukacja proekologiczna w placówkach oświatowych na terenie gminy Ełk realizowana jest w różnych formach w oparciu o różnorodne programy i projekty. Polega ona głównie na prowadzeniu zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz zakupie czasopism, książek, przyrządów, materiałów dydaktycznych itp. Organizowane są także konkursy związane z ochroną środowiska oraz akcje społeczne, festyny i imprezy ekologiczne. W ramach edukacji ekologicznej, co roku organizowana jest ogólnopolska akcja „Sprzątanie Świata”, Światowy Dzień Ziemi, zbiórka odpadów (baterie, korki), zbiórka zużytych telefonów komórkowych. Szczegółowy wykaz działań edukacyjnych przedstawiono pod niniejszą tabelą.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

2	Promowanie oszczędnego korzystania z wody, energii i surowców	
2.1	Organizacja akcji popularyzujących świadome korzystanie z zasobów naturalnych	Gmina Ełk pośrednio uczestniczy w akcjach popularyzujących świadome korzystanie z zasobów naturalnych. W placówkach oświatowych oraz mediach ogólnopolskich i lokalnych prowadzona jest edukacja ekologiczna, obejmująca m. in. zagadnienia związane z oszczędnym korzystaniem z wody, energii i surowców.
3	Rozwój współpracy różnych instytucji w organizacji spotkań, warsztatów dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska	
3.1	Wzajemna współpraca instytucji na rzecz ochrony środowiska	Gmina Ełk kontynuuje i podejmuje nowe działania w zakresie edukacji ekologicznej ukierunkowanej na ochronę środowiska i kształtowanie proekologicznych wzorców zachowań.
4	Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	
4.1	Aktywizacja społeczeństwa poprzez akcje informacyjne	Gmina Ełk, poprzez media lokalne (radio, internet, prasa), aktywizuje społeczeństwo do podejmowania działań mających na celu ochronę środowiska.

Źródło: Opracowanie własne.

Poniżej przedstawiono wykaz działań edukacyjnych realizowanych przez placówki oświatowe z terenu gminy Ełk.

Szkoła Podstawowa im. Lecha Aleksandra Kaczyńskiego w Chełchach

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1.	od 01.09.2016 r. do 30.06.2017 r. i od 01.09.2017 do 31.12.2017	Zbieranie korków
2.	V/2016	Konkurs plastyczny z wykorzystaniem surowców wtórnych
3.	IV/2016 i IX/2016	Sprzątnie świata.
4.	IV/2017 IX/2017	Sprzątnie świata.
5.	IX/XII2017	Zbiórka zużytych baterii.
6.	V/2017	Udział w sadzeniu lasu w Nadleśnictwie Przykoppka.

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Mrozach Wielkich

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1.	IV 2016	Dzień Ziemi- sprzątanie okolicy szkoły
2.	IX 2016	Sprzątanie Świata- sprzątanie okolicy szkoły
3.	IX 2017	Dzień Ziemi- sprzątanie okolicy szkoły
4.	IV 2017	Sprzątanie Świata- sprzątanie okolicy szkoły
5.	2016/2017	Zbiórka baterii

Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ełckiej

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1	25.04.17	Szkolny etap Powiatowego Konkursu Ekologicznego
2	06.17	Powiatowy Konkurs Ekologiczny

Szkoła Podstawowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Rękusach

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1	2016	Udział w konkursie plastycznym kl. O-VI „Uśmiechnięte 4 łapy” – laureat za najlepszą pracę
2	2016	Udział w międzyszkolnym konkursie Plastycznym : Dzieciaki kochają zwierzaki” w kategorii klas pierwszych - wyróżnienie
3	26.04.2016	Sadzenie drzew W ramach realizowanego projektu edukacyjnego „Bioróżnorodność jest wśród nas i wokół nas – w kierunku zielonej klasy” .
4	10.06.2016	Wycieczka do Biebrzańskiego Parku Narodowego

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		W ramach realizowanego projektu edukacyjnego <i>„Bioróżnorodność jest wśród nas i wokół nas – w kierunku zielonej klasy”</i> .
5	03.06.2016	Gminny Turniej pod hasłem „Nature is fun” turniej przyrodniczo-językowy zorganizowany w ramach projektu „Bioróżnorodność jest wśród nas i wokół nas – w kierunku zielonej klasy”.
6	23.09.2016	Sprzątanie Świata
7	10 marca 2017	Lekcja przyrody w CEE w Ełku. Dzieci z klas starszych uczestniczyły w zajęciach wyjazdowych w siedzibie ełckiego Centrum Edukacji Ekologicznej.
8	27.04.2017	Odkrywaliśmy tajemnice roślin W ramach projektu „Ekopracownia- odkrywamy tajemnice roślin” uczniowie kl. I-III i przedszkolaki odwiedziły Szkółkę drzew i krzewów ozdobnych Kozłowscy w Nowej Wsi Ełckiej.
9	19.06.2017	Wycieczka przedszkolaków na Farmę Mazurską w Szarejkach. Założeniem pobytu dzieci w gospodarstwie było poznanie pracy na wsi, bliski kontakt ze zwierzętami, które można karmić, dotykać i głaskać.
10	20.05.2017	Ekopracownia. W ramach projektu <i>„Ekopracownia- poznajemy tajemnice roślin”</i> zasadziliśmy drzewa i krzewy ozdobne, min. tuje, świerki conica, forsycje, derenie. Sadzenie drzewek było dla dzieci ciekawym doświadczeniem, dzięki któremu poznały kolejne etapy sadzenia. Ponadto założyliśmy ogród warzywno-kwiatowy. Zakładając hodowlę uczniowie poznali warunki, jakie są potrzebne roślinom do życia.
11	29.09.2017	Sprzątamy Świat Jak co roku, uczniowie naszej szkoły wzięli czynny udział w ogólnopolskiej akcji „Sprzątanie świata 2017”. W działaniu tym wspierają nas CEE i Nadleśnictwo Ełk.
12	11.10.2017	Udział w konkursie plastycznym „Troszczę się o zwierzęta” Uczniowie naszej szkoły po raz kolejny wzięli udział w konkursie

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		plastycznym „Troszczę się o zwierzęta” organizowanym przez Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku - nasza uczennica laureatką.

Zespół Szkół Samorządowych w Stradunach

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1	rok szkolny	Zrealizowane działania zgodne z planem w 2015/2016 poznawanie sposobów ochrony gleby – „Dbamy o środowisko - zbieramy surowce wtórne”; w 2016/2017 poznawaliśmy rośliny i zwierzęta – „Bioróżnorodność organizmów Polski i Ziemi” Działania były prowadzone we wszystkich etapach edukacyjnych i zakończyły się otrzymaniem drugiego Wojewódzkiego Certyfikatu Szkoły Przyjaznej Środowisku.
2	IV-V 2016 r.	XII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny organizacja i prowadzenie konkursu, przygotowanie regulaminów, zaproszeń, dyplomów, podziękowań, pozyskanie funduszy na nagrody - 8 drużyn 3-osobowych z opiekunami z Gminy Ełk, Prostki, Kalinowo, Wieliczki, Świątajno, Gołdap, Olecko i Kowale Oleckie.
3	13.05.2016 r.	Wyjazd edukacyjny do Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku organizacja wyjazdu dla wszystkich szkół podstawowych w gminie - 286 uczniów kl. 4-6 + 19 opiekunów - pokazy nowinek technologicznych takich jak samochód na baterie, drukowanie na drukarkach 3D, eksperymenty chemiczne, programowanie z Lego
4	15.06.2016	Wycieczka do Biebrzańskiego Parku Narodowego i Twierdzy Osowiec 50 uczniów kl. 4-6 + 4 opiekunów - 2h zajęcia historyczne w Twierdzy Osowiec, 4h przyrodnicze zajęcia terenowe w Biebrzańskim Parku Narodowym
5	17.06.2016	Wyjazd edukacyjny do Stacji Uzdatniania wody w Przykopcze oraz Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku na „Wariacje z nauką” - 20 uczniów kl.4-5 + 10 kl. 1-2 G + 2 opiekunów
6	03.03.2016	Zaproszenie przedstawicielki Biebrzańskiego PN w ramach projektu "Prezentacja obszarów chronionych i atrakcyjnych przyrodniczo" realizowanego przez CEE w Ełku wraz z Ełck. Stowarz. Ekolog. -

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

		65 uczniów klas 4-6 SP Straduny - prezentacja Biebrzańskiego Parku Narodowego w szkole
7	IV- VI 2017	XIII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny w dwóch etapach: szkolnym i międzyszkolnym; przygotowanie dokumentacji, sprawdzenie prac z etapu szkolnego, projektowanie i wykonanie zaproszeń, dyplomów, podziękowań, pozyskanie sponsorów, zakupienie nagród, prowadzenie konkursu w Starostwie Ełckim.
8	02.06.2017	Wycieczka do Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku na „Wariacje z nauką” 14 uczniów klas szóstych
9		Projekt „Woda” (rok szkolny 2016/2017)
10	V.2016	Projekt z zakresu edukacji ekologicznej „Chrońmy las i jego mieszkańców”
11	IV-VI 2017	Projekt z zakresu edukacji ekologicznej „Wystawa fotograficzna Zwiastuny Wiosny”
12	V.2016	Gimnazjalny projekt uczniowski pod opieką nauczyciela biologii: „Jak rozwój przemysłu i cywilizacji wpływają na zdrowie człowieka?”
13	V.2017	Gimnazjalny projekt uczniowski pod opieką nauczyciela biologii: „Jaki wpływ na środowisko mają kwaśne deszcze?” Poprzez swój projekt uczniowie wykazali, jak niekorzystnie działa rozwój przemysłu oraz motoryzacji na środowisko życia człowieka, a tym samym na jego życie i zdrowie. Zaproponowali również sposoby zapobiegania groźnemu zjawisku, jakim są kwaśne opady oraz ograniczania działań człowieka przyczyniających się do ich powstawania.
14	2016-2017	Szkolne konkursy o tematyce ekologicznej: „Śmieciostuka” (2015/2016; 2016/2017) Jesienny Cudaczek” (październik 2016r.), „Woda źródłem życia” (kwiecień 2017r.), „Mój dom dla roślin w donicy” (czerwiec 2017r.);
15	V 2016, V 2017	Konkursy gminne: Gminny konkurs plastyczny „Las i jego mieszkańcy” (maj 2016r.), Gminny konkurs fotograficzny „ Zwiastuny Wiosny” (maj 2017r.);

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

16	2016, 2017	Od wielu lat cała społeczność szkolna włącza się w akcję zbierania makulatury. Nikt nie wyrzuca niepotrzebnego papieru, książek, gazet do kosza. Makulatura zostanie ponownie przetworzona i wykorzystana. W ten sposób chronimy drzewa, które trzeba byłoby ściąć, by uzyskać nowy papier.
17	2016, 2017	Przedszkolaki, uczniowie, rodzice i przyjaciele szkoły angażują się w akcję zbierania plastikowych nakrętek. Działania proekologiczne połączone są z akcją charytatywną. Zebrane plastikowe nakrętki były sukcesywnie przez cały rok szkolny przekazywane rodzicom niepełnosprawnego chłopca, a dochód z ich sprzedaży przeznaczony był na jego leczenie i rehabilitację. Akcja uświadomiła wszystkim uczestnikom, że zbierając niepotrzebny plastik nie tylko dbamy o środowisko, ale możemy zrobić coś dobrego dla potrzebujących.
18.	IX. 2016 IX. 2017	Akcje "Sprzątania Świata". Udział w nich, jak co roku brali wszyscy członkowie społeczności szkolnej począwszy od najmłodszych. Młodzi uczniowie zgodnie z tradycją pielęgowali i porządkowali teren posesji szkolnej, natomiast starsi zajmowali się terenem wokół posesji szkolnej oraz rejonami oddalonymi od szkoły (park przy kościele, brzegi rzeki, przystanek autobusowy). Nie zapomnieliśmy również o zabytkowym cmentarzu. Uczniowie pracowali zgodnie z zasadami bezpieczeństwa. Worki na śmieci oraz rękawiczki otrzymaliśmy z Urzędu Gminy Ełk.

Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Woszczelach

Lp.	Data akcji edukacyjnej	Opis przeprowadzonych akcji ekologicznych w latach 2016 i 2017
1	25.04.2016 r.	Dzień Ziemi
2	30.09.2016 r. 29.09.2017 r.	Sprzątanie Świata
3	2016, 2017	Zbiórka odpadów (baterie, korki)
4	początek 2017r.	Zbiórka zużytych telefonów komórkowych

5. REALIZACJA DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH

W poniższej tabeli przedstawiono analizę pod kątem zrealizowania inwestycji przewidzianych do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk w latach objętych sprawozdaniem.

Tabela 13. Ocena realizacji przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska planowane do realizacji w latach 2014 – 2017 lub w perspektywie 2018 – 2021.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Termin realizacji	Koszty	Ocena realizacji
1	Budowa Stacji Uzdatniania Wody wraz z infrastrukturą w m. Nowa Wieś Ełcka	2015-2016	2 876 399,36	Realizacja inwestycji przesunięta na 2018 rok
2	Budowa wodociągu Śniepie – Niekrasy	2016	763 291,53	Inwestycja nie została zrealizowana
3	Projekt „Ochrona jeziora Selment Wielki” – budowa kanalizacji sanitarnej na trasie Sędki – Lega – Chełchy – Przykopa – Ełk – II etap	2017-2018	4 285 185,75	Inwestycja w trakcie realizacji
4	Projekt „Ochrona jeziora Selment Wielki” – budowa kanalizacji sanitarnej na trasie Ełk – Szeligi – Buczki – I etap	2017 – 2018	1 396 746,85	Inwestycja zrealizowana
5	Projekt „Ochrona jeziora Selment Wielki” – budowa kanalizacji sanitarnej na trasie Mrozy Wielkie – Sordachy – Koziki – Giże – Brodowo – III etap	2017 – 2018	3 083 785,00	Inwestycja w trakcie realizacji
6	Przebudowa drogi gminnej na drogę o nawierzchni twardej na trasie Giże – Koziki – Sordachy	2016	3 544 597,00	Inwestycja nie została zrealizowana
7	Przebudowa drogi gminnej z powierzchniowym utwaleniem w m. Straduny	2017	765 926,55	Inwestycja zrealizowana
8	Przebudowa ul. Kajki z powierzchniowym utwaleniem w m. Nowa Wieś Ełcka	2016	530 103,93	Inwestycja zrealizowana

Źródło: Opracowanie własne.

6. ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITORINGU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest prawidłowy system sprawozdawczości oparty na wskaźnikach stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Odpowiedni zestaw wskaźników zapewnia sprawne przeprowadzenie monitoringu przedsięwzięć oraz analiz porównawczych i tematycznych, dostarczających rzetelnej informacji o wdrażanym Programie. W Programie ochrony środowiska przedstawiono zestaw wskaźników, które umożliwiają określenie stopnia zmiany środowiska.

Rada Gminy powinna przynajmniej raz na dwa lata być informowana o wynikach monitorowania Programu ochrony środowiska.

Poniżej w tabeli przedstawiono osiągnięte wskaźniki wykonania celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Ełk.

Tabela 14. Osiągnięte wskaźniki wykonania celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Ełk.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2016	2017
1	Jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa			
1.1	Wskaźnik zwodociągowania gminy	%	80,4	81,5
1.2	Długość sieci wodociągowej	km	224,8	236,2
1.3	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³	30,3	30,3
1.4	Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	Szt.	2201	2613
1.5	Stopień skanalizowania gminy	%	52,5	55,3
1.6	Długość sieci kanalizacyjnej	km	78,1	89,8
1.7	Ścieki odprowadzane do kanalizacji	dam ³	152,0	216,0
1.8	Połączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych	Szt.	1229	1604
1.9	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	Szt.	110	110
1.10	Monitoring jakości wód - ilość badań	Szt.	20	20
1.11	Ilość kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli otwartych w sezonie	Szt.	2 miejsca wykorzyst. do kąpeli	2 miejsca wykorzyst. do kąpeli

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

			18 tzw. „plaż wiejskich”	18 tzw. „plaż wiejskich”
2.	Jakość powietrza atmosferycznego			
2.1	Ilość budynków gminnych objętych termomodernizacją	Szt.	0	0
2.2	Ilość zmodernizowanych kotłowni gminnych	Szt.	0	0
3.	Gospodarka odpadami			
3.1	Ilość zebranych odpadów komunalnych	Mg	2 503,9	2 991,7
3.2	Ilość odpadów zebranych selektywnie	Mg	2 198,7	2 660,9
3.3	Ilość zlikwidowanych wysypisk odpadów	Szt.	10	11
3.4	Ilość wyrobów zawierających azbest	Mg	1952,01	1865,19
4	Klimat akustyczny			
4.1	Długość przebudowanych dróg gminnych	km	0,21	3,129
4.2	Długość zmodernizowanych dróg gminnych (powierzchniowe utrwalenie)	km	0	0
4.3	Jeziora objęte strefami ciszy	Szt.	wszystkie jeziora, z wyłączeniem j. Druglin Duży i częściowo j. Selmęt Wielki	wszystkie jeziora, z wyłączeniem j. Druglin Duży i częściowo j. Selmęt Wielki
5	Ochrona przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu			
5.1	Udział obszarów przyrodniczo cennych, chronionych prawnie	ha %	27123,0 71,5	27123,0 71,5
5.2	Ilość pomników przyrody	Szt.	16	16
5.3	Ilość wydanych decyzji zezwalających na usunięcie drzew	Szt.	424	30
5.4	Liczba nasadzeń drzew na terenach gminnych	Szt.	2000	50
6	Edukacja ekologiczna			
6.1	Liczba osób biorących udział w akcjach ekologicznych na terenie gminy	Os.	500	500
6.2	Ilość organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	Szt.	1	1
7	Gospodarka i infrastruktura			
7.1	Wyposażenie w infrastrukturę środowiskową bazy turystycznej	Szt.	20 przenośn. kabin sanit. 20 kontenerów	20 przenośn. kabin sanit. 20 kontenerów

Raport z realizacji w latach 2016 – 2017
Programu ochrony środowiska na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 dla gminy Ełk

7.2	Ilość gospodarstw agroturystycznych	Szt.	34	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy w Ełku.

Analizując powyższe wskaźniki można zauważyć pozytywne zmiany: zmniejsza się masa azbestu na terenie gminy, zwiększa się długość przebudowanych dróg gminnych, na bieżąco dokonywane są nasadzenia zastępcze. W przypadku pojawienia się informacji na temat dzikich wysypisk śmieci są one na bieżąco usuwane.

7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program ochrony środowiska opracowany dla gminy Ełk stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej na obszarze całej gminy. Realizacja zadań w latach 2016 - 2017, zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do osiągnięcia przyjętych priorytetowych celów Programu ochrony środowiska dla gminy Ełk, zgodnych z polityką ekologiczną powiatu ełckiego i województwa warmińsko - mazurskiego, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy – obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Niniejszy Raport z realizacji Programu ochrony środowiska obejmuje lata 2016 - 2017. Raport przedstawia dotychczas podjęte działania w kontekście stanu środowiska na terenie gminy. W okresie sprawozdawczym wdrożono lub zrealizowano większość zadań i działań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska. Podjęto realizację prawie wszystkich zaplanowanych celów, zarówno długoterminowych, jak również krótkoterminowych. Większość celów i kierunków działań ma charakter ciągły, a ich realizacja trwa dłużej niż dwuletni okres objęty niniejszym Raportem. Brak realizacji lub realizacja części wyznaczonych zadań wynika przede wszystkim z ograniczonych możliwości finansowych gminy Ełk, dezaktualizacji niektórych zadań, zmiany przepisów prawnych, zmian dokumentów wyższego szczebla oraz strategii ich realizacji, oraz dużych kosztów inwestycyjnych wymaganych do realizacji zamierzeń Programu.

Biorąc pod uwagę osiągnięte wskaźniki wykonania celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska, należy uznać, że na przestrzeni ostatnich lat stan środowiska na terenie gminy Ełk nie uległ pogorszeniu.

SPIS TABEL

Tabela 1. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności na terenie gminy Ełk.....	6
Tabela 2. Zadania w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk...8	
Tabela 3. Zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk...11	
Tabela 4. Zadania w zakresie ochrony powietrza realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.....	13
Tabela 5. Zadania w zakresie ochrony przed hałasem realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.....	17
Tabela 6. Zadania w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi realizowane w latach 2016 – 2017.....	18
Tabela 7. Zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.....	20
Tabela 8. Zadania w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.	21
Tabela 9. Informacje dotyczące usuniętego azbestu z terenu gminy Ełk w analizowanych latach.....	23
Tabela 10. Zadania w zakresie rozwoju zielonej gospodarki realizowane w latach 20146 – 2017 na terenie gminy Ełk.	23
Tabela 11. Zadania w zakresie rozwoju turystyki ekologicznej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.	24
Tabela 12. Zadania w zakresie edukacji ekologicznej realizowane w latach 2016 – 2017 na terenie gminy Ełk.....	29
Tabela 13. Ocena realizacji przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska planowane do realizacji w latach 20014 – 2017 lub w perspektywie 2018 – 2021.....	36
Tabela 14. Osiągnięte wskaźniki wykonania celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Ełk.	37

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ełk w latach 2010 – 2017.....	6

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy wiejskiej Ełk na terenie powiatu ełckiego.....	4
Rysunek 2. Mapa sołectw w Gminie Ełk.....	5